

Rsp 1540/13

Klíčová slova: odstoupení od smlouvy, doba „bez zbytečného odkladu“, formální požadavky právního úkonu

Dotčená ustanovení: § 345 odst. 1 obchodního zákoníku

P r á v n í v ě t a:

Řádné odstoupení od smlouvy o dílo musí obsahovat popis konkrétního prodlení, které strana považuje za podstatné porušení smlouvy zakládající její právo od smlouvy odstoupit. Odstoupit od smlouvy je dále nutné „bez zbytečného odkladu“. Dobu téměř dvou měsíců (52 dnů) mezi zjištěním, že strana žalovaná měla dle tvrzení strany žalující porušit smlouvu podstatným způsobem, a mezi učiněním právního úkonu směřujícího k odstoupení, nelze považovat za dobu „bez zbytečného odkladu“.

Pokud strana neprokáže, že by od smlouvy o dílo odstoupila formálně bezvadným způsobem v souladu se smlouvou a obchodním zákoníkem, nebude se soud zabývat otázkou, zda zde byl vůbec dán právní důvod pro odstoupení od smlouvy, či zda případné prodlení v plnění bylo způsobeno neposkytováním dostatečné součinnosti.

Z o d ů v o d n ě n í:

1 PŘEDMĚT SPORU, PRAVOMOC ROZHODČÍHO SOUDU

- 1.1 Strana žalující se žalobou ze dne 15.8.2013 doručitou Rozhodčímu soudu při Hospodářské komoře České republiky a Agrární komoře České republiky (dále jen „Rozhodčí soud“) dne 16.8.2013 domáhala, aby straně žalované byla uložena povinnost zaplatit žalovanou částku s příslušenstvím.
- 1.2 Předmětnou rozhodčí doložku rozhodčí senát posoudil jako platnou rozhodčí smlouvu ve smyslu ustanovení § 2 zákona č. 216/1994 Sb., o rozhodčím řízení a výkonu rozhodčích nálezů. Projednávání sporu se vzhledem k datu podání žaloby řídí Řádem Rozhodčího soudu účinným od 1.7.2012 („Řád“). Spor přitom není považován za spor ze spotřebitelské smlouvy.

2 TVRZENÍ STRAN

- 2.1 Strana žalující v žalobě uvedla, že dne 29.9.2010 uzavřela jako objednatel se stranou žalovanou jako zhotovitelem smlouvu o dílo, jejímž předmětem byla dodávka řešení pro elektronický oběh a správu dokumentů. V souladu se smlouvou zaplatila strana žalující straně žalované ve dvou splátkách žalovanou částku za dodávku skeneru, softwaru včetně uživatelské licence a ročního oprávnění včetně aktualizací práv.
- 2.2 Strana žalovaná se ve věci vyjádřila podáním ze dne 18.9.2013. Uvedla, že strana žalující neposkytovala potřebnou součinnost při vstupní analýze, což zpozdilo všechny další kroky v harmonogramu, a vzhledem k této skutečnosti tak strana žalovaná nemohla být v prodlení. Po 26.1.2011 bylo plnění smlouvy stranou žalující zcela znemožněno a jediné, o čem byla strana žalující ochotna jednat, bylo ukončení smlouvy. Strana žalující při řešení sporu nepostupuje v souladu článkem 15.1 smlouvy, neboť v jeho smyslu nevyvinula maximální úsilí k odstranění vzájemných sporů. Odstoupení od smlouvy ze dne 10.3.2011 konečně není platným odstoupením, neboť v něm není specifikováno, co je důvodem pro odstoupení, pouhý odkaz na

ustanovení smlouvy je nedostatečný, neboť důvod odstoupení je neurčitý a strana žalující navíc od smlouvy neodstoupila bez zbytečného odkladu poté, kdy se o porušení smlouvy dověděla.

3 ZÁVĚREČNÉ NÁVRHY STRAN

- 3.1 Strana žalující v závěrečném návrhu uvedla, že odstoupení od smlouvy, které učinila, je jasné a určité a bylo doručeno straně žalované. Strana žalující v odstoupení jednoznačně odkázala na konkrétní ustanovení smlouvy definující konkrétní porušení povinnosti a důvod odstoupení tedy nemohl být zaměněn. Dle strany žalující nevzbuzuje žádnou pochybnost, že důvodem bylo pouze a tolik prodlení žalovaného s plněním nepeněžitého závazku delší než jeden měsíc. Strana žalující dále zopakovala svá tvrzení o prodlení strany žalované a odmítla tvrzení strany žalované, že k prodlení docházelo v důsledku neposkytování součinnosti stranou žalující. Navrhla proto žalobě v celém rozsahu vyhovět a na náhradě nákladů řízení přiznat poměrnou část.
- 3.2 Strana žalovaná v závěrečném návrhu zopakovala, že nárok strany žalující neuznává a navrhla zamítnutí žaloby.

4 SKUTKOVÁ ZJIŠTĚNÍ A ODŮVODNĚNÍ ROZHODNUTÍ

- 4.1 V dopisu ze dne 10.3.2011 označeném jako „Ukončení smlouvy“ (důkaz F) strana žalující informuje stranu žalovanou, že v souladu s ustanovením článku 10.3 bod druhý a článku 10.4 odstupuje tímto od smlouvy o dílo ze dne 29.9.2010. V dopisu je dále obsažena výzva k vystavení dobropisů k dosud vystaveným fakturám a dále o vrácení části ceny, která již byla straně žalované podle smlouvy uhrzena. Dopis neobsahuje s výjimkou odkazu na ustanovení smlouvy žádný popis důvodů odstoupení.
- 4.2 V dopisu ze dne 26.1.2011 označeném jako „Zahájení jednání o ukončení smlouvy“ (důkaz 1) strana žalující oznamuje straně žalované, že v návaznosti na dnešní neproběhnuvší školení se vedení strany žalující rozhodlo předčasně ukončit smlouvu o dílo ze dne 29.9.2010 a pověřilo finančního ředitele jednat o podmínkách ukončení této smlouvy. Důvodem dle uvedeného dopisu mělo být sdělení pracovníka strany žalované p. Č., který před začátkem školení sdělil, že strana žalovaná není 100% připravena požadovaný modul proškolit a nasadit do testovacího provozu. Dále strana žalující uvádí, že se tak nestalo poprvé a proto ztratila důvěru v systém strany žalované. Dopis konečně obsahuje návrh předčasného ukončení smlouvy s tím, že část již poskytnutého plnění by si strana žalující ponechala a část by vrátila straně žalované.
- 4.3 Strana žalující opřela svůj nárok na zaplacení žalované částky o tvrzení, že došlo k odstoupení od smlouvy o dílo, na jejímž základě strana žalující straně žalované tuto částku uhradila. Odstoupením přitom měl být dopis ze dne 10.3.2011, jak strana žalující sama uvedla v žalobě. **Rozhodčí senát nicméně nesdílí názor strany žalující, že dopis ze dne 10.3.2011 je platným odstoupením od uzavřené smlouvy o dílo.**
- 4.4 Strana žalující v dopisu ze dne 10.3.2011 neuvedla žádnou konkrétní skutečnost, která má být důvodem pro odstoupení od smlouvy. V dopise je pouze odkázáno na článek 10.3 (bod druhý) a článek 10.4 smlouvy, není zde však uvedeno, v čem je spatřováno porušení smlouvy stranou žalovanou. Přes jistou nejednoznačnost ustanovení článku 10.3, který stanoví, že smlouvu lze vypovědět odstoupením a tedy směřuje dva nezávislé právní instituty, lze konstatovat, že smluvní strany se ve smlouvě dohodly na tom, že předčasné ukončení smlouvy je s výjimkou dohody smluvních stran možné jen v případě podstatného porušení smlouvy. V článku 10.4

přítom zároveň takové podstatné porušení definovaly, a to uvedením příkladu situace, která bude za podstatné porušení smlouvy považována, a kterou je v případě plnění nepeněžitých i peněžitých závazků prodlení delší než jeden měsíc. Za podstatné porušení smlouvy přitom lze podle článku 10.4 považovat i jiné prodlení, neboť smluvní strany v článku 10.4 použily termín „zejména“ a prodlení delší než jeden měsíc tak nemuselo být jediným porušením smlouvy, které by bylo možné považovat za podstatné.

- 4.5 Rozhodčí senát proto dospěl k závěru, že **dopis ze dne 10.3.2011 nelze považovat za řádné odstoupení od smlouvy o dílo, neboť neobsahuje popis konkrétního prodlení strany žalované, které strana žalující považuje za podstatné porušení smlouvy zakládající její právo od smlouvy odstoupit.** Každý právní úkon přitom musí být dostatečně určitý a v tomto případě tomu tak v případě odstoupení ze dne 10.3.2011 nebylo.
- 4.6 Rozhodčí senát je ovšem nucen konstatovat, že i kdyby měl být dopis ze dne 10.3.2011 považován za dostatečně určitý, nespĺňoval by podmínky vyplývající z § 345 odst. 1 obchodního zákoníku. Dle tvrzení strany žalující se dne 26.1.2011 neuskutečnilo školení, které dle sjednaného harmonogramu mělo být konáno již 17.12.2010. Pokud by tomu tak skutečně bylo a školení se v plánovaném termínu 17.12.2010 neuskutečnilo, byla by strana žalovaná ke dni 26.1.2011 v prodlení po dobu delší než 30 dnů a její porušení smlouvy by tak mohlo být považováno ve smyslu článku 10.4 za podstatné. Dle § 345 odst. 1 obchodního zákoníku ovšem lze v případě podstatného porušení smlouvy odstoupit od smlouvy pouze v případě, že strana oprávněná od smlouvy odstoupit oznámí své odstoupení druhé straně bez zbytečného odkladu poté, kdy se o tomto porušení dověděla. Strana žalující přitom, jak uvedeno v žalobě, věděla o tom, že dne 26.1.2011 se mělo uskutečnit školení plánované dle harmonogramu již na 17.12.2010. Již dne 17.1.2011 tak věděla, že strana žalovaná je v prodlení po dobu delší než jeden měsíc a jestliže z tohoto důvodu chtěla od smlouvy odstoupit, měla tak ve smyslu citovaného ustanovení obchodního zákoníku učinit „bez zbytečného odkladu“. Rozhodčí senát ovšem nepovažuje dobu téměř dvou měsíců (52 dnů) mezi zjištěním, že strana žalovaná měla dle tvrzení strany žalující porušit smlouvu podstatným způsobem (17.1.2011), a mezi učiněním právního úkonu směřujícího k odstoupení (10.3.2011), za dobu „bez zbytečného odkladu“. Rozhodčí senát proto dospěl k závěru, že **odstoupení ze dne 10.3.2011 nebylo učiněno bez zbytečného odkladu poté, kdy se strana žalující o případném prodlení strany žalované dověděla.** V této souvislosti snad jen na okraj rozhodčí senát uvádí, že nepovažuje dopis ze dne 26.1.2011 za odstoupení od smlouvy (ostatně ani strana žalující jej za odstoupení od smlouvy neoznačila), neboť se v něm hovoří o tom, že je třeba zahájit jednání o ukončení smlouvy a smlouva jím samotným ukončována není.
- 4.7 Jestliže tak strana žalující neodstoupila dne 10.3.2011 od smlouvy bez zbytečného odkladu, mohla dle § 345 odst. 3 obchodního zákoníku odstoupit od smlouvy jen způsobem stanoveným pro nepodstatné porušení smluvní povinnosti. Její právo od smlouvy o dílo odstoupit tak bylo dle § 346 odst. 1 obchodního zákoníku možno realizovat pouze v případě, že by strana žalovaná nespĺnila svou povinnost ani v dodatečně přiměřené lhůtě, kterou by jí k tomu strana žalující poskytla. V řízení nicméně nebyl předložen žádný důkaz, ze kterého by vyplývalo, že strana žalující před odstoupením ze dne 10.3.2011 straně žalované poskytla dodatečnou přiměřenou lhůtu ke splnění jejích povinností. Strana žalující ostatně sama při ústním jednání uvedla, že neví o jiných písemných úkonech než dopisech ze dne 10.3.2011 a 26.1.2011. V dopisu ze dne 26.1.2011 strana žalující sice upozorňuje stranu žalovanou na prodlení, ale není v něm žádná zmínka o tom, že by strana žalující straně žalované poskytovala dodatečnou přiměřenou lhůtu ke splnění povinností. Uvedený dopis se výslovně zaměřuje pouze na jediné řešení situace, a totiž na ukončení smlouvy o dílo. Rozhodčí senát proto dospěl k závěru, že

odstoupení od smlouvy uskutečněné stranou žalující dopisem ze dne 10.3.2011 nesplňuje ani náležitosti pro odstoupení od smlouvy v případě nepodstatného porušení smluvní povinnosti.

- 4.8 Rozhodčí senát tak byl nucen uzavřít, že strana žalující neprokázala, že by od smlouvy o dílo uzavřené se stranou žalovanou odstoupila formálně bezvadným způsobem v souladu se smlouvou a obchodním zákoníkem. Rozhodčí senát se tak již nezabýval otázkou, zda zde byl vůbec dán právní důvod pro odstoupení od smlouvy na základě tvrzeného prodlení strany žalované, či zda případné prodlení v plnění bylo způsobeno neposkytováním součinnosti stranou žalující. Za této situace proto bylo nadbytečné provádět dokazování výsledkem svědků, kteří měli svědčit právě k prodlení strany žalované či neposkytování součinnosti stranou žalující.

V Praze dne 28. listopadu 2013